

SELETUSKIRI

maeluministri määruse “Põllumajandusministri 20. jaanuari 2015. a määruse nr 7 “Väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel ning “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) meetme 6 “Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng” tegevuse liigi 6.3 “Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine” (edaspidi *meede 6.3*) paremaks rakendamiseks.

Määrusega muudetakse põllumajandusministri 20. jaanuari 2015. a määrust nr 7 “Väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord”, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 19 lõike 1 punkti a alapunkti iii alusel.

Võrreldes kehtiva määrusega on olulisemad muudatused järgmised:

- toetuse taotleja ja toetuse saaja nõuetekohasuse määramisel aluseks võetava majandusaasta täpsustamine;
- paragrahvis “Toetuse saaja kohustused” jaotatakse parema selguse huvides nõuded ja kohustused komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73), artiklis 35 sätestatud sanktsioneerimiste alusel;
- jäetakse välja piirangud, mis reguleerisid maa ostu, käibemaksu ja laenuintresside toetamist, kuna see toetus ei ole oma olemuselt kulupõhine toetus, vaid ühekordsete maksete alusel antav toetus.
- välistatakse toetuse andmine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohas olevale maal tegevuse elluviimiseks.

Ülejäänud muudatused on oma olemuselt täpsustavad ja selgitavad. Täpsustavate muudatuste tegemisel on arvesse võetud tegevuse liigi 6.3 esimese kolme taotlusvooru raames saadud kogemusi.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna maaettevõtluse büroo peaspetsialist Vahur Vider (625 6137, vahur.vider@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktis 1 sõnastatakse toetuse taotlejale seatud nõuded uuesti. Muudatusega ei seata taotlejale võrreldes kehtiva määrusega uusi nõudeid. Muudatusega sõnastatakse olemasolevad nõuded üheselt mõistetavamalt ja täpsemalt.

Eelnõu punktid 1, 3, 7 ja 8 on seotud toetuse taotleja ja toetuse saaja nõuetekohasuse määramisel kasutatavate majandusaastate mõiste täpsustamisega. Elektroonsele taotlemisele ülemineku käigus on selgunud asjaolu, et kehtivas määruses sisalduv väljend “taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta” ei võimalda hinnata taotleja majanduslikku jätkusuutlikkust ja nõuetele vastavust kõige uuemate majandusaasta andmete alusel olukorras, kus majandusaasta ei ühti kalendriaastaga (majandusaasta lõppeb kalendriaasta keskel). Olemasoleva sõnastuse ebatäpsust kirjeldab järgmine näide. Oletame, et taotleja majandusaasta ei ühti kalendriaastaga, vaid algab näiteks 1. veebruaril ja lõppeb järgmise aasta 31. jaanuaril. Taotlusvoor toimub näiteks aprillis. Ettevõtja on esitanud viimati lõppenud majandusaasta aruande äriregistrile. Kuna näites esitatud taotleja puhul viimane, kõige uuemate andmetega majandusaasta lõppeb taotluse esitamise aastal, siis kehtiva sõnastuse kohaselt tuleks võtta majandusnäitajate vaatlemisel aluseks aasta varasem majandusaasta aruanne. Taotleja tegeliku majandusliku jätkusuutlikkuse ja nõuetele vastavuse hindamisel on aga oluline, et aluseks võetaks võimalikult värsked ja kõige uuemad majandusaasta andmed, kuna need iseloomustavad taotleja hetkelist majanduslikku olukorda kõige täpsemini. Tulenevalt eespool kirjeldatud asjaoludest jäetakse kogu määruses väljendist „taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta“ välja sõna „aastale“. Edaspidi kasutatakse järgmist väljendit: “taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta”.

Kuna meetme 6.3 taotlusvoor toimub tavaliselt esimesel poolaastal, mil äriühingutel ei ole taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruande esitamise tähtaeg üldjuhul möödunud, siis selleks, et oleks võimalik kasutada taotluste menetlemisel võimalikult värskeid andmeid, täiendatakse kehtiva määruse § 3 lõikega 4 (**eelnõu punktis 5**). Nimetatud lõike alusel peavad äriühingud, kelle majandusaasta lõppes taotluse esitamise aastal, esitama oma taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded äriregistrile enne taotluse esitamist. Edaspidi vaadeldakse taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastat järgmiselt:

- taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta on majandusaasta, mis lõppes vahetult enne taotluse esitamist;
- äriühingust taotleja taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded peavad olema taotluse esitamise ajaks äriregistrile esitatud ja seega äriregistrist kättesaadavad;
- kui äriühingust taotleja majandusaastaks on kalendriaasta (raamatupidamise seaduse § 13) ja toetuse taotlemine toimub esimesel poolaastal (üldjuhul), siis peab kõigi äriühingust taotlejate puhul taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruanne olema taotluse esitamise ajaks äriregistrist kättesaadav, olenemata sellest, et nimetatud aruande äriregistrile esitamise tähtaeg ei ole taotluse esitamise ajaks möödunud. Sellisel juhul peab ettevõtja, kes soovib toetust taotleda, esitama oma taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruande äriregistrile ettenähtud ajast varem, kuna vastasel korral tuleks esimesel poolaastal toimuva taotlusvooru puhul hinnata nende ettevõtjate majanduslikku jätkusuutlikkust, kelle majandusaasta ühtib kalendriaastaga, vanade andmete alusel. Taotlusvoorude toimumisaja kavandamisel jälgitakse, et ettevõtjatele jääks mõistlik aeg oma majandusaasta aruande koostamiseks ja esitamiseks;

- kui äriühingust taotleja on tegutsenud enne taotluse esitamist vähemalt kolm majandusaastat, taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta lõppes taotluse esitamise aastal (taotleja majandusaasta ei ühti kalendriaastaga) ja selle kohta ei ole majandusaasta aruannet äriregistrile esitatud ning nimetatud aruande äriregistrile esitamise tähtaeg ei ole taotluse esitamise ajaks saabunud, peavad taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded, mille äriregistrile esitamise tähtaeg on möödunud, olema taotluse esitamise hetkeks äriregistrist kättesaadavad. Äriregistrile esitamise tähtaja all peetakse silmas äriseadustiku §-s 97¹ sätestatud, et kinnitatud majandusaasta aruanne tuleb äriregistrile esitada kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest. Nimetatud erandi puhul on oluline, et taotleja oleks tegutsenud vähemalt kolm majandusaastat, kuna vastasel juhul ei oleks taotlejal piisav arv majandusaastaid, mida majandusliku jätkusuutlikkuse hindamisel aluseks võtta. Vähem kui kolm majandusaastat tegutsenud taotleja puhul ei saa nimetatud erandit kohaldada, kuna tal ongi tulenevalt oma lühikesest tegutsemise ajast ainult kaks majandusaastat, mis on vahetult enne taotluse esitamist lõppenud;
- kui äriühingust taotleja on tegutsenud enne taotluse esitamist vähem kui kolm majandusaastat, peavad tema taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded olema taotluse esitamise ajaks äriregistrist kättesaadavad. See nõue kehtib taotleja puhul ka siis, kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruande äriregistrile esitamise tähtaeg ei ole taotluse esitamise ajaks veel möödunud. Sellisel juhul peab ettevõtja, kes soovib toetust taotleda, esitama oma taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruande äriregistrile ettenähtud ajast varem, kuna vastasel korral ei ole Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametil (edaspidi *PRIA*) võimalik kontrollida taotleja nõuetele vastavust taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta alusel.

Muudatus tagab nendele ettevõtjatele, kelle majandusaasta ei ühti kalendriaastaga, toetuse taotlemiseks paindlikumad tingimused.

Lisaks on eelnõus sõnastatud uuesti kehiva määruse § 2 lõige 4. Nimetatud muudatusega on täpsustatud vaid sõnastust võrreldes kehtiva määrusega. Hobusekasvatusega seotud teenuste osutamise osas sisulisi muudatusi ei ole. Hobusekasvatusega seotud teenusteks loetakse justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 “Kohtule dokumentide esitamise kord” lisas 16 “Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK)” (edaspidi *EMTAK*) loetletud järgmised tegevused:

- 1) EMTAKi jao R alajakku 93199 “Mujal liigitamata sporditegevus” liigitatav võidusõidu - ja ratsahobuste tallide tegevus, mille alla loetakse näiteks ratsateenused, ratsutamistunnid, hobuste rent võistlusteks, teenused hoburakenditega, hobuse esmane väljaõpe, hobuse treening, sõitja/ratsaniku treening, hobustega seonduvate oskuste koolitus ja atesteerimine, ratsutamisõpetus;
- 2) EMTAKi jao N alajakku 77399 “Muu mujal liigitamata masinate, seadmete jm materiaalse vara rentimine ja kasutusrent” liigitatav hobuste rentimine;
- 3) EMTAKi jao A alajakku 01621 “Loomakasvatuse abitegevused” liigitatavad teenused, näiteks hobuserautajate tegevus, sugutäkkude kasutamise teenus.

Hobusekasvatusega seotud teenuste nimekirja koostamisel on arvestatud Eesti hobusekasvatajaid ühendavate esindusorganisatsioonide (Eesti Hobusekasvatajate Selts, Eesti Traaviliit, Eesti Sporthobuste Selts) ettepanekuid.

Eelnõu punktides 1 ja 11 sätestatud muudatustega täpsustatakse ka müügitulu osakaalude arvutamisel saadud tulemuste kajastamise tingimusi. Põllumajandusliku müügitulu osakaalu arvutamisel kogu müügitulust kajastatakse asjakohaste näitajate tulemused kaks kohta pärast koma. Arvutatud tulemusi ei ümardata, näiteks kui põllumajandusliku müügitulu arvutamisel saadakse tulemuseks 49,95963, siis kajastatakse see muudatuse kohaselt järgmiselt: 49,95. Muudatus on tingitud asjaolust, et asjakohaste näitajate tulemuste kajastamisel on meetme 6.3 esimese taotlusvooru raames esitatud taotluste menetlemisel tekkinud ebaselgusi ja arusaamatusi. Sätestades näitajate arvutamisel selged põhimõtted, tagatakse ühene arusaam kõigile pooltele.

Eelnõu punktidega 1, 6, 7 ja 11 sõnastatakse lühemalt termin “omatoodetud põllumajandustoodete ja nende töötlemisel saadud toodete müügitulu”. Edaspidi kasutatakse määruses nimetatud termini asemel läbivalt terminit “põllumajanduslike toodete müügitulu”.

Eelnõu punktis 1 määratletakse, millised tooted on määruse tähenduses põllumajanduslikud tooted, millised mitte. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 19 lõike 1 punkti a alapunkti iii kohaselt antakse toetust põllumajandustootjatele. Eelnevalt tulenevalt peab olema tagatud, et toetust saavad vaid põllumajandusliku tootmisega tegelevad ettevõtjad, kelle müügitulust suurema osa moodustab omatoodetud Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) I lisas nimetatud toodete või nende töötlemisel saadud toodete müük. Kalandus- ja vesiviljelustooted ei ole käesoleva määruse tähenduses põllumajanduslikud tooted, mistõttu nende toodete müügist saadavat müügitulu ei loeta taotleja omatoodetud põllumajanduslike toodete ning nende toodete töötlemisel saadud toodete müügituluks. Peamiselt kalandus- ja vesiviljelustooteid tootvatel ettevõtjatel on võimalik toetust saada Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) vahenditest.

Omatoodetud ELTLi I lisas nimetatud toodete töötlemisel saadud põllumajanduslikeks toodeteks loetavad tooted ei pea olema ELTLi I lisas nimetatud tooted. Töötlemisel saadud põllumajanduslikud tooted võivad olla ka näiteks valmistoidukaubad, looma nahk, karvad, vill, linnu suled, käpikud, kasukad, sullepadjad jms tooted, kuid nende tooraineks peab valdavas osas olema ELTLi I lisas nimetatud omatoodetud toode, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustooted. Töötlemisel saadud põllumajanduslikul tootel peab olema ilmne seos taotleja põllumajandusliku tootmistegevusega. Põllumajanduslike toodete hulka ei saa aga lugeda töötlemisel saadud tooteid, mis sisaldavad toorainena vaid vähesel määral omatoodetud ELTLi I lisas nimetatud tooteid. Nii näiteks ei loeta siia gruppi kuuluvaks tekstiilmaterjalidest esemeid, millele on lisatud kaunistuseks omatoodetud villast narmaid, või puitmööblit, millele on lisatud omakasvatatud lamba nahast elemente jms tooteid.

Eelnõu punktis 2 täiendatakse § 3 lõiget 1. Võrreldes kehtiva määrusega on toetuse taotlejale uueks nõudeks muudetava § 3 lõike 1 punktis 1¹ sätestatud nõue, mis sätestab toetuse taotlemise keelu arengukava tegevuse liigi 6.1 “Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine” (edaspidi *meede 6.1*) raames toetust saanud ettevõtjale. Sätte lisamise vajadus tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 19 lõikes 4 sätestatust, mille kohaselt peavad meetmete 6.1 ja 6.3 sihtgrupid olema teineteist välistavad. Vastav välistus on ka meetme 6.1 määruses. Varem ei olnud nimetatud välistuse sätestamine vajalik, kuna eelmiste meetme 6.3 taotlusvoorude ajal ei olnud meetme 6.1 määrus veel jõustunud. Ülejäänud muudetava § 3 nõuded on samased kehtiva määrusega.

Eelnõu punktides 3, 4 ja 8 täpsustatakse § 3 lõike 1 punktide 6 ja 7 ning § 10 lõike 4 sõnastust. Taotleja peab olema tegutsenud enne taotluse esitamist vähemalt kaks

majandusaastat, millest taotlemise aastale vahetult eelnenud majandusaasta on vähemalt 12 kuu pikkune. Äriühingust taotlejal peavad taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded olema taotluse esitamise ajaks äriregistrile esitatud.

Eelnõu punktis 6 täpsustatakse toetatavaid tegevusi. Toetust saab taotleda omatoodetud ELTLi I lisas nimetatud toodete või nende töötlemisel saadud toodete tootmiseks. Võrreldes kehtiva määrusega toetatavate tegevuste loetelu laieneb, kuna jäetakse välja viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 69 lõikes 3 sätestatud tingimuste kohta. See tähendab, et muudatusega jäetakse välja piirangud, mis reguleerisid maa ostu, käibemaksu ja laenuintresside toetamist, kuna see toetus ei ole oma olemuselt kulupõhine toetus, vaid ühekordsete maksete alusel antav toetus. Abikõlblike kulude määramine on vajalik toetuste korral, kus toetust antakse kindlate tegevuste elluviimiseks (üldjuhul investeringutoetused). Eelnevast tulenevalt on edaspidi toetuse raames toetatav ka hoonestatud või hoonestamata maa ost, kui seda kasutatakse taotleja põllumajanduslikus tootmises ja see on kajastatud taotleja äriplaanis. Seda tegevust toetati ka varem, kuid siis ei tohtinud selle tegevuse maksumus moodustada koguinvesteeringust enam kui 10%. Edaspidi nimetatud piirangut ei ole. Eelnimetatud maa ost on kehtiva määruse § 4 lõike 2 tähenduses investeering. Nimetatud muudatusega lisandub taotlejal maa omandamise teel lisavõimalus oma põllumajandusliku tootmise arendamiseks.

Eelnõu punktidega 9 ja 10 jäetakse määrusest välja võimalus taotluse osaliseks rahuldamiseks. See tähendab, et taotlust saab selle nõuetele vastamise korral rahuldada või nõuetele mittevastamise korral rahuldamata jätta. Osalise rahuldamise võimalus oli eelnõus juhuks, kui taotlus sisaldas mitteabikõlblike kulusid. Kuna eelnõu alusel (eelnõu punkt 4) määrus edaspidi enam mitteabikõlblike kulude loetelu ei sisalda, siis jääb ära ka vajadus taotluse osalise rahuldamise otsuse tegemiseks.

Eelnõu punktidega 11 ja 12 sõnastatakse uuesti toetuse saaja kohustused.

Võrreldes kehtiva määrusega muutub toetuse saajatel periood, mille jooksul ei tohi nende suhtes olla algatatud likvideerimismenetlust ega nimetatud pankrotiseaduse alusel ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti. Muutub ka periood, mille jooksul tuleb investeeringuobjekti säilitada ja kasutada sihtotstarbeliselt. Kui varasemalt tuli nimetatud nõudeid täita kahe aasta jooksul arvates viimase toetusosa väljamaksest, siis edaspidi kahe aasta jooksul arvates viimasest kulutuste aruande esitamisest. Nimetatud muudatus pikendab üldjuhul toetuse taotleja kohustusteperioodi kuni viie kuu võrra. Muudatus on tingitud eeskätt asjaolust, et toetuse saajal ei pruugi tegevuse esimese osa elluviimise järgselt olla veel võimalik investeeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutada (näiteks ehitustegevuse korral). Investeeringuobjekt on võimalik sihipärasesse kasutusse võtta peale tegevuse täielikku elluviimist ehk peale tegevuse teise osa elluviimist, mida tõendab viimane kulutuste aruande esitamine. Kui taotleja esitab vaid ühe kulutuste aruande (viib tegevuse ellu ühes osas), siis hakkab ka järelvalveperiood lugema esimese aruande esitamisest. Taotlejal, kes viivad tegevuse ellu ühes osas, muutub järelvalveperiood võrreldes senisega kuni kolm kuud lühemaks, kuna sel juhul esitatakse kulutuste aruanne enne väljamakset.

Nimetatud sätted jõustuvad ka toetuse saajate osas, kellele on määratud toetus enne käesoleva määruse jõustumist ning kelle järelvalveperiood ei ole veel lõppenud. Kuna muudatusega muutub järelvalveperiood minimaalselt ning kohati taotleja kasuks ja kohati kahjuks, seadmata taotlejale senisest erineva sisuga kohustusi, siis muudatusega kaasnev mõju sihtgrupile on tõenäoliselt minimaalne.

Võrreldes kehtiva määrusega jaotatakse toetuse saaja kohustused komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 artikli 35 alusel kolmeks: toetuskõlblikkuse kriteeriumid, kohustused ja muud kohustused. Nimetatud artikkel sätestab rikkumiste avastamise korral tingimused halduskaristuste kehtestamiseks. Eelnõuga muudetava § 12 lõikes 1 on toodud toetuskõlblikkuse kriteerium. Toetuskõlblikkuse kriteeriumi rikkumise korral toetust ei maksta või tühistatakse taotluse rahuldamise otsus täielikult (seni makstud toetus nõutakse tagasi). Eelnõuga muudetava § 12 lõikes 2 on sätestatud toetuse saaja kohustused. Muud kohustused on toodud eelnõuga lisatavas §-s 12¹. Toetuse saaja kohustuste ja muude kohustuste rikkumise korral on võimalik lisaks toetuse mittemaksmisele või selle maksmise täielikule tühistamisele ka osaline tühistamine. Rikkumise korral määrab sanktsiooni suuruse vastavalt EL-i õiguses sätestatud tingimustele PRIA.

Võrreldes kehtiva määrusega on täpsustatud toetuse saaja muude kohustuste loetelu. Lisandunud neli kohustust (eelnõuga lisatava § 12¹ lõike 1 punktides 2 ja 4–6), mis kohustavad toetuse saajat esitama järelevalve teostamiseks ja seireks vajalikku teavet. Lisaks peab toetuse saaja teavitama PRIAt taotluses esitatud andmete muutumisest, näiteks tegevuskoha või kontaktandmete muutus, ning säilitama toetusega seotud dokumente. Investeeringuga seotud andmete muutumisest võib teavitada ka tehtud kulutuste aruandes. Muude tegevustega seotud muudatustest PRIAt teavitada vaja ei ole, kuid silmas tuleb pidada, et täita tuleb eelnõuga lisatava § 12 lõike 2 punktis 4 toodud nõuet.

Eelnõuga toetuse saajale komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 tähenduses uusi toetuskõlblikkuse kriteeriumeid ega kohustusi ei lisandu.

Eelnõu punktiga 13 täiendatakse määruse § 13 lõikega 3¹. Toetuse teise osa väljamaksmiseks esitab toetuse saaja juhul, kui ta ei ole tegevust täies ulatuses ellu viinud, sama paragrahvi lõike 1 kohase kulutuste aruande pärast toetuse teise osa väljamaksmist ja tegevuse täielikku elluviimist. Täienduse eesmärk on sätestada toetuse saajale selgelt viimase aruande esitamise kohustus.

Eelnõu punktiga 14 täiendatakse määruse §-s 16 olevaid rakendussätteid lõikega 11. Alates 2017. aastast välistatakse toetuse andmine Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratava Rail Balticu raudtee trassi koridori jääval maal tegevuse elluviimiseks, mille raames ehitatakse ehitist või tehakse muu investeering.

Vabariigi Valitsuse 12. aprilli 2012. a korraldusega nr 173 algatati Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringu koostamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks. Eelnõu koostamise ajaks on maakonnaplaneeringu koostamine jõudnud etappi, kus raudtee trassi koridori asukoht on põhimõtteliselt paigas ning läbi planeeringute avaliku väljapaneku ka elanikkonnale teada. Planeeritud ajakava kohaselt saab maakonnaplaneeringute kehtestamine toimuma 2017. aastal.

Toetuse andmine ehitiste ehitamiseks või muu pikaajalise investeeringu tegemiseks, mille tegelik kasutamise aeg jääb raudtee ehitamise tõttu suhteliselt lühikeks ei aita kaasa põllumajanduse konkurentsivõimelisuse parandamisele ehk toetuse eesmärgi saavutamisele

Seetõttu oleks toetuse määramine Rail Balticu trassi koridori jäävale maale tehtavateks investeeringuteks vastuolus toetuse andmise eesmärgiga ja tuleb selgelt välistada. Isegi kui toetuse abil ehitatud ehitist või muud investeeringut on võimalik säilitada ja sihipäraselt vähemalt kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, võib toetuse abil seatud pikemaajaline eesmärk jääda ikkagi saavutamata.

Algatatud maakonnaplaneeringute kohaselt moodustub Rail Balticu raudtee trassi koridor raudteemaast ja selle kaitsevööndist (66m) ning nihutamisruumist (olenevalt asukohast 142 või 42 m kummalgi pool raudteemaast ja kaitsevööndist). Toetust ei anta kogu Rail Balticu raudtee trassi koridori jääval maal tegevuste elluviimiseks. Kuigi nõ nihutamisruumi jääv maa võib jääda puutumatuks, ei ole toetuse andmine sellel alal tehtavateks tegevusteks õigustatud kahel põhjusel. Esiteks ei ole praeguseks hetkeks veel lõplikult teada, kuhu täpselt jääb raudteema (raudtee trassi täpne paiknemine selgub ehituse eelprojekti tulemuste alusel) ning teiseks peab arvestama ka raudtee ehituseks vajalike juurdepääsuteede ja ehitusmaterjali ladustamisplatside rajamise vajadusega. Muu investeeringu all on silmas peetud eelkõige pikaajaseid investeeringuid, mis on statsionaarselt maaga seotud ja mis kaotavad suure tõenäosusega eemaldamisel oma väärtuse. Liikuva tehnika ja seadmete esialge paigutamine kõnealusele maale ei ole välistatud, küll aga peaks toetuse saaja ette nägema ettevõtte uue tegevuskoha, kus saab toetuse abil ostetud vara edasi kasutada.

Eelnõu punktiga 15 kehtestatakse hindamiskriteeriumid uues sõnastuses. Eelnõuga täpsustatakse mahetootjate või keskkonnasõbraliku majandamise või loomade heaolu kohustuse eest hindepunktide andmise korral vastavate kohustuste olemasolu aega. Muudatuse eesmärk on tagada parem üheselt mõistetavus.

Sarnaselt eelnõuga sõnastatakse lisas lühemalt termin “omatoodetud põllumajandustoodete ja nende töötlemisel saadud toodete müügitulu”. Edaspidi kasutatakse nimetatud termini asemel terminit “põllumajanduslike toodete müügitulu”.

Lisaks suurendatakse võrreldes kehtiva määrusega peamiselt linnukasvatuse ja munatootmise tegevusalal tegutsevatele ettevõtjatele antavaid hindepunkte tulenevalt levivast kõrge patogeensusega linnugripist ja seetõttu kehtestatud täiendavatest bioohutuse nõuetest. Nimetatud muudatusega luuakse linnukasvatuse ja munatootmise tegevusalal tegutsevatele ettevõtjatele täiendav ennetav stiimul, mis võimaldab neil ennast uute nõuetega vastavusse viia. Varasemalt said linnukasvatuse tegevusalal tegutsevad ettevõtjad 13 ja munatootmise tegevusalal tegutsevad ettevõtjad 12 hindepunkti, kuid edaspidi saavad mõlema tegevusala ettevõtjad maksimaalsed 15 hindepunkti.

Eelnõuga muudetakse ka kriteeriumi “Taotleja omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu on taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal suurem” kahe enim punkte andva jaotise põllumajandusliku müügitulu vahemikke. Kui seni sai taotleja nimetatud kriteeriumi eest maksimumpunktid, kui taotleja kogu müügitulu oli põllumajanduslik, siis edaspidi antakse maksimumpunktid, kui taotleja põllumajanduslik müügitulu moodustab 95–100% taotleja kogu müügitulust. Muudatusega võimaldatakse taotlejatel maksimaalsete hindepunktide saamine olukorras, kus on saadud minimaalses ulatuses mittepõllumajanduslikku tulu. Näiteks annab Maamajanduse Infokeskus ettevõtjatele, kes on põllumajandusliku raamatupidamise andmebaasi andmete kogumise valimis ja kes esitavad vastavad andmed, sümboolse tasu. Senine hindepunktide vahemik ei soosinud ettevõtjate osalemist vastava statistika kogumisel.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), ning komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktidega saab tutvuda internetis Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis aadressil <http://europa.eu.int/eur-lex>.

4. Määruse mõjud

Maaeluministri määrus kehtestatakse arengukava meetme 6.3 “Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine” paremaks rakendamiseks. Meetme 6.3 eesmärk on toetada väikeste põllumajandusettevõtete põhivara moderniseerimist ja aidata kaasa väikeste põllumajandusettevõtete majandusliku toimimise parandamisele. Põllumajandusliku raamatupidamise andmebaas (*Farm Accountancy Data Network* -FADNi andmebaasi alusel oli Eestis 2014. aastal 7578 põllumajandustootjat, kellest 30% (2255) omavad põllumajandustoodete tootmise või töötlemise müügitulu vahemikus 4000 – 14 000 eurot. Meetme 6.3 raames on eesmärk toetada 2000 ettevõtet ehk 89% kogu sihtgrupist.

Eelnõuga ei muudeta meetme 6.3 sihtgruppi, kuid laiendatakse toetatavaid tegevusi (maa ostu osas kaob piirang). Kuna põllumajandusmaa on põllumajandustootjale üldjuhul esmatähtis ressurss ja maa omamise korral vähenevad selle kasutamise võimalikkusega seotud riskid, siis on muudatusel põllumajandustootjatele positiivne mõju. Kuna toetuse maksimaalne suurus on suuremateks kinnisvarainvesteeringuteks suhteliselt väike – 15 000 eurot –, siis ei ole põhjust eeldada, et toetus hakkaks märkimisväärselt mõjutama kinnisvarahindade kujunemist.

Täpsustavate ja selgitavate muudatuste tegemisel on arvesse võetud meetme 6.3 varasemate taotlusvoorude rakendamisel saadud kogemusi. Võrreldes kehtiva määrusega on muudatused ettevõtjatele ja määruse rakendajale positiivse iseloomuga, kuna muudatused tagavad parema õigusselguse.

Taotleja nõuete täitmise kontrollimiseks kasutatavate majandusaastate andmete täpsustamine tagab ettevõtjatele toetuse taotlemiseks paindlikumad tingimused, kuna asjakohased sätted võimaldavad kasutada värskeimaid olemasolevaid andmeid ettevõtja majandusaasta kohta.

Müügitulu osakaalude arvutamisel saadud tulemuste ning erinevate näitajate kajastamisega tagatakse ühene arusaam kõigile pooltele ja välistatakse ebaselgus, kuhu paigutuvad

erinevates vahemikes komakohtadega näitajad – eriti oluline on see lävendnõuete täitmise puhul.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meedet 6.3 rahastatakse Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning Eesti riigi riiklik kaasfinantseerimine. Programmiperioodiks planeeritud eelarve on 30 miljonit eurot, sh riiklik kaasfinantseerimine 75 000 eurot.

Meetme raames on toimunud kolm taotlusvooru. Toimunud kolme taotlusvooru raames on taotluse rahuldamise otsuseid tehtud 14,6 miljoni euro ulatuses (49% meetme 6.3 eelarvest).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Keskkonnaministeeriumile õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu ja arvamuse esitamiseks arengukava seirekomisjoni liikmetele. Eelnõu on koostatud koostöös PRIAga.

Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Keskkonnaministeeriumi kooskõlastasid eelnõu vaikimisi.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler